

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

1er décembre 2021

PROPOSITION

de modification du Règlement de la Chambre des représentants en ce qui concerne le temps de parole imparti en séance plénière à l'examen des propositions de résolution et des propositions de rejet de projets ou de propositions de loi

(déposée par
MM. Servais Verherstraeten, André Flahaut,
Benoît Piedboeuf et Guillaume Defossé,
Mme Maggie De Block et
MM. Joris Vandenbroucke,
Kristof Calvo et Jef Van den Bergh)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

1 december 2021

VOORSTEL

tot wijziging van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers, wat betreft de spreektijd in de plenaire vergadering voor voorstellen van resolutie en voorstellen tot verwerping van wetsontwerpen en wetsvoorstellen

(ingedien door
de heren Servais Verherstraeten, André Flahaut,
Benoît Piedboeuf en Guillaume Defossé,
mevrouw Maggie De Block en
de heren Joris Vandenbroucke,
Kristof Calvo en Jef Van den Bergh)

05793

N-VA	: <i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
Ecolo-Groen	: <i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen</i>
PS	: <i>Parti Socialiste</i>
VB	: <i>Vlaams Belang</i>
MR	: <i>Mouvement Réformateur</i>
CD&V	: <i>Christen-Démocratique en Vlaams</i>
PVDA-PTB	: <i>Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique</i>
Open Vld	: <i>Open Vlaamse liberalen en democraten</i>
Vooruit	: <i>Vooruit</i>
cdH	: <i>centre démocrate Humaniste</i>
DéFI	: <i>Démocrate Fédéraliste Indépendant</i>
INDEP-ONAFH	: <i>Indépendant - Onafhankelijk</i>

<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>		<i>Afkorting bij de numering van de publicaties:</i>	
DOC 55 0000/000	<i>Document de la 55e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi</i>	DOC 55 0000/000	<i>Parlementair document van de 55e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
QRVA	<i>Questions et Réponses écrites</i>	QRVA	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
CRIV	<i>Version provisoire du Compte Rendu Intégral</i>	CRIV	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag</i>
CRABV	<i>Compte Rendu Analytique</i>	CRABV	<i>Beknopt Verslag</i>
CRIV	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)</i>	CRIV	<i>Integraal Verslag, met links het deft nitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)</i>
PLEN	<i>Séance plénière</i>	PLEN	<i>Plenum</i>
COM	<i>Réunion de commission</i>	COM	<i>Commissievergadering</i>
MOT	<i>Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</i>	MOT	<i>Moties tot besluit van interpellaties (beige kleurig papier)</i>

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le temps de parole imparti en séance plénière de la Chambre des représentants est généralement fixé avec précision dans le Règlement: c'est notamment le cas pour l'examen des projets de loi et des propositions, les budgets, les interpellations, les questions orales, l'ordre des travaux, les questions de procédure, etc.

Les temps de parole ont été prévus afin de garantir le bon déroulement des travaux de la Chambre et surtout de protéger la minorité parlementaire: "Ils sont le minimum sur lequel un orateur peut compter."¹ Or, il arrive souvent, avant la séance plénière, que la Conférence des présidents conclue des accords à propos des temps de parole pour certains débats. Pour que les travaux en séance plénière soient aussi efficaces et dynamiques que possible, la Conférence des présidents s'efforce de dégager un consensus sur les temps de parole entre les groupes de la majorité et de l'opposition, en particulier pour les débats importants tels que les débats concernant la politique générale du gouvernement, les budgets et les rapports des commissions d'enquête et des commissions spéciales.

Les règles de procédure sont identiques pour les propositions de résolution, les projets de loi et les propositions de loi, sauf disposition contraire expresse ou sauf si une disposition du Règlement est dépourvue de sens à l'égard des résolutions (c'est notamment le cas des dispositions qui ne peuvent s'appliquer qu'à la procédure législative bicamérale).²

Par conséquent, le temps de parole imparti à la discussion des propositions de résolution en séance plénière est identique au temps imparti à la discussion des projets et des propositions de loi, ce qui n'est pas vraiment logique, car les propositions de résolution n'ont pas le même statut que les projets ou les propositions de loi. En effet, les résolutions s'inscrivent davantage dans le cadre de la mission de contrôle de la Chambre que dans celui de sa mission législative. M. Van der Hulst les qualifie d'instruments de "soft control" du gouvernement.³ Dans certains cas, le Règlement de la Chambre prescrit l'adoption d'une résolution dans le cadre d'une procédure déterminée,⁴ mais il s'agit plutôt de cas exceptionnels. Dans la plupart des cas, la proposition de résolution est

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De spreektijd in de plenaire vergadering van de Kamer van volksvertegenwoordigers is in het Reglement in de meeste gevallen nauwkeurig bepaald: voor de behandeling van wetsontwerpen en voorstellen, begrotingen, interpellaties, mondelinge vragen, regeling van de werkzaamheden, procedurekwesties enz.

De spreekijken zijn bedoeld om de werkzaamheden van de Kamer in goede banen te leiden en hebben vooral tot doel om de parlementaire minderheid te beschermen: "ze zijn het minimum waarop een spreker moet kunnen rekenen."¹ Vaak worden echter, voorafgaand aan de plenaire vergadering, afspraken gemaakt in de Conferentie van voorzitters over de spreekijken voor bepaalde beraadslagingen. Zeker voor belangrijke debatten, zoals het algemeen beleid van de regering, de begrotingen en de verslagen van onderzoekscommissies en bijzondere commissies, wordt er in de Conferentie van de voorzitters naar gestreefd om tussen meerderheids- en oppositiefracties een consensus te vinden over de spreekijken, opdat de werkzaamheden in de plenaire vergadering zo efficiënt en dynamisch mogelijk zouden verlopen.

Voor voorstellen van resolutie zijn dezelfde procedureregels van toepassing als voor wetsontwerpen en wetsvoorstellingen, tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald in het Reglement of tenzij een bepaling in het Reglement zinledig is voor resoluties (bijvoorbeeld de bepalingen die alleen van toepassing kunnen zijn op een bicamerale wetgevingsprocedure).²

Voor de besprekking van voorstellen van resolutie in de plenaire vergadering geldt bijgevolg dezelfde spreekijd als voor wetsontwerpen en wetsvoorstellingen. Dat is nochtans niet helemaal logisch aangezien een voorstel van resolutie niet op dezelfde voet staat als een wetsontwerp of wetsvoorstel: een resolutie sluit immers meer aan bij de controllerende opdracht dan bij de wetgevende opdracht van de Kamer. Het is een instrument van "soft control" op de regering, aldus M. Van der Hulst.³ In een aantal gevallen schrijft het Reglement van de Kamer de aanneming van een resolutie voor in het kader van een bepaalde procedure,⁴ maar dat zijn veeleer de uitzonderingen dan de regel. In de meeste gevallen is een voorstel van resolutie een "meer algemeen instrument,

¹ Marc VAN DER HULST, *Le Parlement fédéral: Organisation et fonctionnement*, Courtrai, UGA, 2010, p. 58.

² *Ibid*, p. 401, note de bas de page 1958.

³ *Ibid*, p. 400.

⁴ *Ibid*, p. 399.

¹ Marc VAN DER HULST, *Het federale parlement. Organisatie en werking*, Kortrijk, UGA, 2010, blz. 58.

² *Ibid*, blz. 401, voetnoot 1958.

³ *Ibid*, blz. 400.

⁴ *Ibid*, blz. 399.

“un instrument plus général, qui permet au Parlement de prendre attitude sur des questions sur lesquelles il a moins voix au chapitre, mais au sujet desquelles il n’en a pas moins un avis. (...) Par le biais d’une résolution, le Parlement peut exhorter le gouvernement à adopter une attitude précise, à mener une politique particulière ou à entreprendre une action déterminée, dans les questions où une initiative législative n’est pas possible ou souhaitable.”⁵ Il s’agit d’un élément important, mais eu égard au “statut” particulier de la proposition de résolution, il conviendrait de mieux aligner le temps de parole imparti à la discussion des propositions de résolution en séance plénière sur le temps imparti aux instruments de contrôle du gouvernement.

Concrètement, nous proposons d'accorder un temps de parole de dix minutes à l'auteur de toute proposition de résolution en séance plénière et de permettre à un orateur de chaque groupe de s'exprimer pendant cinq minutes. Un temps de parole de cinq minutes serait également accordé à tout auteur d'un amendement. Nous proposons que les temps de parole applicables à la prise en considération d'une résolution soient identiques aux temps prévus pour les projets et propositions de loi. Nous ne souhaitons donc aucune modification des temps de parole actuels en ce qui concerne ce dernier point.

La modification du temps de parole imparti à la discussion des propositions de résolution en séance plénière se justifie également dès lors qu'il s'agit d'un instrument de plus en plus utilisé alors que, par le passé, il n'était pas nécessaire de distinguer les temps de parole impartis à la discussion des projets de loi, des propositions de loi et des résolutions. Les chiffres du tableau ci-dessous illustrent cette évolution:

Législature	Propositions de résolution déposées	Résolutions adoptées
47 (1988-1991)	119	25
48 (1991-1995)	93	25
49 (1995-1999)	110	37
50 (1999-2003)	237	68
51 (2003-2007)	368	53
52 (2007-2010)	412	40
53 (2010-2014)	508	73
54 (2014-2019)	566	101
55 (2019-2021)	429	73

Nous estimons qu'il conviendrait également de fixer plus précisément le temps de parole imparti à la discussion, en séance plénière, d'une proposition de rejet d'un projet de loi ou d'une proposition. L'article 88 du

met behulp waarvan het Parlement zijn standpunt laat blijken over een kwestie waarover het weinig zeggen-schap, maar wel een mening heeft. (...) Door middel van een resolutie kan het Parlement de regering aansporen om een bepaalde houding aan te nemen, een bepaald beleid te voeren of een bepaalde actie te ondernemen, met name in aangelegenheden waarin een wetgevend initiatief niet mogelijk of wenselijk is.”⁵ Dat is belangrijk, maar wegens het bijzondere “statut” van een voorstel van resolutie is het raadzaam om de spreektijd in de plenaire vergadering voor voorstellen van resolutie meer af te stemmen op de spreektijd die van toepassing is bij instrumenten voor controle van de regering.

Concreet stellen wij voor dat de indiener van een voorstel van resolutie in plenaire vergadering een spreektijd krijgt van tien minuten en één spreker voor elke fractie kan tussenkomsten gedurende vijf minuten. De indiener van een amendement kan eveneens vijf minuten tussenkomsten. Bij de inoverwegingneming van een resolutie stellen wij dezelfde spreektijden voor als bij wetsontwerpen en wetsvoorstellen. Wat dat laatste betreft, wordt bijgevolg geen wijziging van de huidige spreektijden voorgesteld.

De aanpassing van de spreektijd in plenaire vergadering voor voorstellen van resolutie is ook wenselijk omdat het een instrument is dat in toenemende mate wordt aangewend, terwijl er vroeger geen noodzaak was om, wat de spreektijden betreft, een onderscheid te maken tussen wetsontwerpen, wetsvoorstellen en resoluties. De cijfers in de tabel hieronder illustreren dit:

Zittingsperiode	Ingediende voorstellen van resolutie	Aangenomen resoluties
47 (1988-1991)	119	25
48 (1991-1995)	93	25
49 (1995-1999)	110	37
50 (1999-2003)	237	68
51 (2003-2007)	368	53
52 (2007-2010)	412	40
53 (2010-2014)	508	73
54 (2014-2019)	566	101
55 (2019-2021)	429	73

Wij zijn van oordeel dat het ook raadzaam is om de spreektijd in de plenaire vergadering bij de besprekking van een voorstel tot verwerping van een wetsontwerp of een voorstel nauwkeuriger te bepalen. Artikel 88 van

⁵ *Ibid*, p. 400.

⁵ *Ibid*, blz. 400.

Règlement de la Chambre dispose que l'auteur d'un projet de loi ou d'une proposition rejeté en commission peut inscrire ce projet ou cette proposition à l'ordre du jour de la séance plénière. Dans ce cas, seuls le rapporteur et l'auteur peuvent prendre la parole en séance plénière et le temps de parole qui leur est accordé équivaut au temps ordinairement imparti à la discussion générale d'un projet de loi ou d'une proposition, à savoir trente minutes.

En pratique, il est extrêmement rare qu'un projet de loi ne recueille pas de majorité en commission, mais, dans ce cas, le gouvernement n'invoque généralement pas l'article 88 afin de s'épargner les dommages politiques qu'il subirait s'il ne trouvait pas non plus de majorité en séance plénière pour faire adopter son projet de loi. Pour les législatures écoulées depuis 1995, nous n'avons trouvé aucun exemple de situation où le gouvernement aurait invoqué l'article 88 du Règlement. Il en va toutefois autrement en ce qui concerne les propositions de loi. En effet, certains membres, presque toujours de l'opposition, invoquent régulièrement l'article 88, et de plus en plus souvent selon les chiffres reproduits dans le tableau ci-dessous:

Application de l'article 88 du Règlement de la Chambre pour les propositions de loi	
49 (1995-1999)	0
50 (1999-2003)	5
51 (2003-2007)	10
52 (2007-2010)	1
53 (2010-2014)	14
54 (2014-2019)	31
55 (2019-2021)	16

Si nous ne souhaitons nullement porter atteinte à la possibilité d'inscrire à l'ordre du jour de la séance plénière toute proposition (ou tout projet de loi) rejeté en commission, nous estimons cependant qu'il serait souhaitable d'adapter le temps de parole alors accordé au "statut" du projet ou de la proposition en cause, et donc de ne pas accorder, dans ce cas, un temps de parole identique au temps imparti à la discussion d'une proposition ou d'un projet adopté en commission. Le Règlement de la Chambre limite déjà aujourd'hui le nombre de membres autorisés à intervenir en séance plénière dans le cadre de l'application de l'article 88, seuls le rapporteur et l'auteur du texte pouvant en effet alors prendre la parole. Nous proposons de limiter le temps de parole de l'auteur à dix minutes pour les projets et les propositions de loi et à cinq minutes pour les propositions de résolution.

Comme c'est toujours le cas en application de l'article 18 du Règlement, la Conférence des présidents

het Reglement van de Kamer bepaalt dat, ingeval een wetsontwerp of voorstel door een commissie is verworpen, de indiener de mogelijkheid heeft om het ontwerp of voorstel op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen. In dat geval kunnen alleen de rapporteur en de indiener het woord nemen in de plenaire vergadering en is de normale spreektaid voor de algemene besprekking van een wetsontwerp of voorstel van toepassing, dus dertig minuten.

In de praktijk gebeurt het uiterst zelden dat een wetsontwerp geen meerderheid haalt in een commissie. Indien het toch geen meerderheid haalt, zal de regering normalerwijze geen beroep doen op artikel 88: de regering bespaart zich dan de politieke schade die zij zou oplopen indien zij ook in de plenaire vergadering geen meerderheid vindt om het wetsontwerp te doen aannemen. Wij hebben voor de zittingsperiodes vanaf 1995 geen enkel voorbeeld teruggevonden waarbij de regering een beroep deed op artikel 88 van het Reglement. Voor wetsvoorstellen is het anders: Kamerleden, bijna altijd leden van de oppositie, roepen wel geregeld artikel 88 in, en dit in toenemende mate, zoals de cijfers in de onderstaande tabel aantonen:

Toepassing van artikel 88 van het Reglement van de Kamer voor wetsvoorstellen	
49 (1995-1999)	0
50 (1999-2003)	5
51 (2003-2007)	10
52 (2007-2010)	1
53 (2010-2014)	14
54 (2014-2019)	31
55 (2019-2021)	16

Wij wensen geenszins afbreuk te doen aan de mogelijkheid om een voorstel (en ook een wetsontwerp) dat in de commissie is verworpen op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen. Wij vinden het wel wenselijk om de spreektaid aan het "statuut" van een dergelijk wetsontwerp of voorstel aan te passen en dus niet dezelfde spreektaid toe te passen als voor een ontwerp of voorstel dat door een commissie is aangenomen. Het Kamerreglement beperkt thans reeds het aantal leden dat in de plenaire vergadering kan tussenkomen bij de toepassing van artikel 88: alleen de rapporteur en de indiener kunnen het woord nemen. We stellen voor om de spreektaid van de indiener te beperken tot tien minuten voor wetsontwerpen en wetsvoorstellen en tot vijf minuten voor voorstellen van resolutie.

De Conferentie van voorzitters kan, zoals steeds het geval is overeenkomstig artikel 18 van het Reglement,

pourra prolonger les temps de parole impartis à la discussion des propositions de résolution et des propositions de rejet, selon leur importance, par décision prise à l'unanimité avant le début de la discussion en séance plénière.⁶

de bovenvermelde spreekijken verlengen voor de besprekking van voorstellen van resolutie en voorstellen tot verwerping, rekening houdend met het belang van beide, bij eenparige beslissing genomen voor de aanvang van de besprekking in de plenaire vergadering.⁶

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
André FLAHAUT (PS)
Benoît PIEDBOEUF (MR)
Guillaume DEFOSSE (Ecolo-Groen)
Maggie DE BLOCK (Open Vld)
Joris VANDENBROUCKE (Vooruit)
Kristof CALVO (Ecolo-Groen)
Jef VAN DEN BERGH (CD&V)

⁶ Article 18 du Règlement de la Chambre des représentants.

⁶ Artikel 18 Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

PROPOSITION**Article 1er**

Dans l'article 48, 1, du Règlement de la Chambre des représentants, les modifications suivantes sont apportées:

a) dans le 1°, les mots "Projets de loi ou propositions" sont remplacés par les mots "Projets de loi ou propositions de loi";

b) le 1° est complété par un d) rédigé comme suit:

"d) propositions de rejet: auteur de la proposition: 10 minutes;"

Art. 2

Dans l'article 48, 1, du même Règlement, il est inséré un 1°/1 rédigé comme suit:

"1°/1 Propositions de résolution:

a) prise en considération:

- le ou les auteurs de la proposition: 5 minutes;
- un orateur par groupe: 5 minutes;

b) discussion générale:

- le ou les auteurs de la proposition: 10 minutes;
- un orateur par groupe: 5 minutes;
- auteur d'un amendement: 5 minutes;

c) proposition de rejet: auteur de la proposition: 5 minutes;"

21 octobre 2021

VOORSTEL**Artikel 1**

In artikel 48, 1, van het Reglement van de Kamer van volksvertegenwoordigers worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a) in de bepaling onder 1° worden de woorden "wetsontwerpen of voorstellen" vervangen door de woorden "wetsontwerpen of wetsvoorstellen";

b) de bepaling onder 1° wordt aangevuld met een bepaling onder d), luidende:

"d) voorstellen tot verwerping: indiener van het voorstel: 10 minuten;"

Art. 2

In artikel 48, 1, van hetzelfde Reglement wordt de bepaling onder 1°/1 ingevoegd, luidende:

"1°/1 Voorstellen van resolutie:

a) inoverwegingneming:

- de indiener(s) van het voorstel: 5 minuten;
- één spreker per fractie: 5 minuten;

b) algemene bespreking:

- de indiener(s) van het voorstel: 10 minuten;
- één spreker per fractie: 5 minuten;
- indiener van een amendement: 5 minuten;

c) voorstel tot verwerping: indiener van het voorstel: 5 minuten;"

21 oktober 2021

Servais VERHERSTRAETEN (CD&V)
 André FLAHAUT (PS)
 Benoît PIEDBOEUF (MR)
 Guillaume DEFOSSE (Ecolo-Groen)
 Maggie DE BLOCK (Open Vld)
 Joris VANDENBROUCKE (Vooruit)
 Kristof CALVO (Ecolo-Groen)
 Jef VAN DEN BERGH (CD&V)